

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS PILIETYBĖS PAGRINDU UAB „LTG LINK“ TEIKIANT PASLAUGAS IR INFORMACIJĄ TYRIMO

2022-05-31 Nr. (22)SN-40)SP-33
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2022 m. kovo 24 d. buvo gautas pareiškėjos (pareiškėjos duomenys Tarnybai žinomi; toliau – Pareiškėja) skundas, kuriame rašoma, kad UAB „LTG Link“ (toliau vadinama ir Bendrovė) viešai teikia informaciją (skelbia reklamą), jog Ukrainos piliečiai Lietuvoje traukiniais galės keliauti nemokamai. Pareiškėja pažymi, kad tokia pati 100 proc. nuolaida kelionėms geležinkelio transportu nesuteikiama Lietuvos piliečiams.

Skunde pažymima, kad 2022 m. kovo 23 d., Pareiškėjai išreiškus norą pasinaudoti nemokamu kelionės bilietu pagal akciją ir pateikus Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelę, Kauno geležinkelio stoties kasininkė atsisakė išduoti nemokamą kelionės bilietą kovo 24 dienai. Pareiškėjai buvo pasiūlyta kreiptis el. paštu nuomone@litrail.com. 2022 m. kovo 23 d. el. paštu Pareiškėja kreipėsi į Bendrovės vadovą prašydama išspręsti šią situaciją ir suteikti nemokamą kelionės bilietą kovo 24 dienai. 2022 m. kovo 24 d. Kauno geležinkelio stoties kasoje kasininkė ir traukinyje Kaunas–Vilnius palydovė atsisakė išduoti nemokamą kelionės bilietą 8.00 val. kelionei, motyvuojant, kad Pareiškėja ne Ukrainos, o Lietuvos Respublikos pilietė. Teko už kelionę mokėti 8,40 Eur.

Pareiškėja išdėstė prašymą atlikti tyrimą dėl galimos diskriminacijos pilietybės pagrindu, įpareigoti Bendrovę nutraukti diskriminacinę reklamą (Vilniaus geležinkelio stoties elektroniniame stende, portale) bei pradėti administracinę teiseną.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 dalimi, 2022 m.

balandžio 8 d. raštu Nr. (22)SN-40)S-146 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Bendrovę, prašydama per 5 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos (kuo skubiau) pateikti paaiškinimą ir atsakyti į klausimus: ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti visi asmenys, turintys Ukrainos pilietybę; ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti asmenys, iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenę Ukrainoje, bet neturintys Ukrainos pilietybės; jei taip, kokius dokumentus jie privalo pateikti; ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti Lietuvos piliečiai, iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenę Ukrainoje, nukentėję nuo karo veiksmų Ukrainoje ar įgiję perkeliama asmens statusą; jei taip, kokius dokumentus jie privalo pateikti; prašyta nurodyti, kur (kokia forma) paskelbta informacija (reklama) apie galimybę Ukrainos piliečiams naudotis nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje.

Kartu prašyta pateikti kitą reikšmingą informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2022 m. balandžio 19 d. Bendrovė pateikė raštą su priedais, kuriuo informavo, kad, atsižvelgiant į 2022 m. vasario 24 d. pradėtą vykdyti atvirą Rusijos Federacijos karinę agresiją prieš Ukrainą ir jos žmones; į tai, kad dėl Ukrainoje vykdomos karinės agresijos daromi nusikaltimai žmoniškumui, karo nusikaltimai, vykdomas valstybinis terorizmas ir nuolat daromi tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, lėmę humanitarinę ir pabėgėlių iš Ukrainos krizę, į tai, kad Lietuvos Respublikos Prezidentas 2022 m. vasario 24 d. dekretu Nr. 1K-872 „Dėl nepaprastosios padėties paskelbimo“ įvedė nepaprastąją padėtį visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje laikotarpiu nuo 2022 m. vasario 24 d. 13 val. iki 2022 m. kovo 10 d. 24 val. ir Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. XIV-929 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastąją padėtį patvirtinimo“ šį Lietuvos Respublikos Prezidento priimtą sprendimą patvirtino, į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. kovo 10 d. nutarimu „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ nutarė, kad nuo 2022 m. kovo 11 d. 24 val. iki 2022 m. balandžio 20 d. 24 val. visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje įvedama nepaprastoji padėtis, ir reaguodamos į Rusijos Federacijos vykdomą

karinę agresiją prieš Ukrainą, bei siekdamas padėti nuo karo bėgantiems Ukrainos piliečiams ir / ar negalintiems grįžti į valstybę, kurios piliečiai jie yra, dėl prieš ją vykdomos karinės agresijos, „Lietuvos geležinkelių“ (LTG) grupės įmonės ieškojo įvairių pagalbos būdų.

Nuo 2022 m. kovo 1 d. Ukrainos pilietybę turintiems asmenims Bendrovė pasiūlė nemokamą susisiekimą traukiniais vietiniais maršrutais Lietuvoje. Siekiama suteikti galimybę į šalį atvykusiems Ukrainos piliečiams ir / ar negalintiems grįžti į valstybę, kurios piliečiai jie yra, laisvai judėti ir integruotis į visuomeninį gyvenimą. Nemokamo susisiekimo Ukrainos piliečiams iniciatyva yra įgyvendinama turimais Bendrovės resursais, jos vykdomais maršrutais.

Ukrainos piliečiai turi galimybę įsigyti bilietą su 100 proc. nuolaida. Nemokamomis kelionėmis pasinaudoti norintiems Ukrainos piliečiams pakanka pateikti Ukrainos pasą ar asmens tapatybės kortelę, vaikams – gimimo liudijimą. Nemokami bilietai Ukrainos piliečiams yra išduodami tik traukiniuose ir geležinkelių stočių kasose.

Pareiškėja 2022 m. kovo 23 d. kreipėsi į Kauno geležinkelių bilietų kasą, pateikdama prašymą skirti nemokamą traukinio bilietą į Kauną pagal skelbiamą akciją „Ukrainos piliečiams kelionės traukiniais Lietuvoje nemokamos“. Kelionių palydovei paprašius pateikti Ukrainos pilietybę įrodantį dokumentą, Pareiškėja pažymėjo, kad ji neturi dokumento, kuris galėtų patvirtinti jos Ukrainos šalies pilietybę, nes Pareiškėja yra Lietuvos Respublikos pilietė, ir primygtinai reikalavo, kad jai taip pat būtų pritaikyta 100 proc. nuolaida kelionės bilietui. Pareiškėja argumentavo, jog šiuo pasiūlymu lygiateisiškai gali naudotis visų šalių piliečiai.

Bendrovės darbuotoja informavo klientę, jog minėta nuolaida taikoma tik Ukrainos piliečiams ir pagal Pareiškėjos pateiktus dokumentus 100 proc. nuolaida traukinio bilietui negali būti taikoma. Dėl nesuteiktos nuolaidos Pareiškėja kreipėsi į Bendrovę raštu bei pareikalavo suteikti nemokamą važiavimo bilietą maršrutu Kaunas–Vilnius (2022 m. kovo 24 d. 8 val.), taip pat įspėjo, kad, nesuteikus jai nemokamo važiavimo bilieto, 2022 m. kovo 24 d. kreipsis į Lygių galimybių kontrolierių dėl diskriminacijos. 2022 m. kovo 24 d. Pareiškėja pateikė papildomą prašymą grąžinti pinigus už įsigytą traukinio bilietą, kuriam nebuvo pritaikyta nuolaida. 2022 m. balandžio 6 d. ji kreipėsi į Bendrovę raštu siūlydama sudaryti taikos sutartį, kuriame buvo nurodytas reikalavimas kompensuoti patirtas išlaidas perkant traukinio bilietą be nuolaidos – 8,4 Eur grynaisiais pinigais ir suteikti klientei ir ją lydintiems asmeniui metų trukmės nemokamas keliones traukiniais Lietuvoje su galimybe šią teisę perleisti kitam

asmeniui. Bendrovė atsisakė tenkinti Pareiškėjos reikalavimus pateikdama atsakymus raštu ir paaiškindama atsisakymo motyvus (Bendrovės atsakymai pridedami).

Bendrovės teigimu, tam tikrais atvejais skirtingas asmenų traktavimas, iš pažiūros atitinkantis formalius diskriminacijos požymius, nėra draudžiamas. Pripažįstama, kad visuomenėje yra socialiai jautrių asmenų grupių (pvz., tėvai, auginantys vaikus, besilaukiančios moterys, tautinės mažumos ir kt.), kai būtina taikyti tam tikras priemones, kurios padėtų išvengti įprastinėmis teisinio režimo sąlygomis atsirastančios (netiesioginės) diskriminacijos arba padėtų panaikinti faktinę nelygybę. Toks visapusiškas požiūris į lygiateisiškumą, kaip į formalios teisinės lygybės ir turinio lygybės principą, pripažįstamas ir Lietuvos Konstitucinio Teismo formuojamos konstitucinės doktrinos nuostatose. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad asmenys būna skirtingi, ir, leidžiant įstatymus, tam tikrais atvejais į tai turi būti atsižvelgiama. Jeigu įstatyme visuomenės labui ar humanizmo siekiais bus atsižvelgta į asmenų socialinės padėties skirtumus, tai savaime nereikš asmenų lygybės principo pažeidimo¹. Konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas savaime nepaneigia galimybės įstatymu nustatyti nevienodą, diferencijuotą teisinį reguliavimą tam tikrų asmenų, priklausančių skirtingoms kategorijoms, atžvilgiu, jeigu tarp šių asmenų yra tokio pobūdžio skirtumų, kurie tokį diferencijuotą reguliavimą daro objektyviai pateisinamą. Diferencijuotas teisinis reguliavimas, kai jis taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, jeigu juo siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų arba jeigu tam tikrų ribojimų ar sąlygų nustatymas yra susijęs su reguliuojamų visuomeninių santykių ypatumais, savaime nėra laikytinas diskriminaciniu².

Rašte taip pat akcentuojama, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) savo praktikoje paprastai atsižvelgia į konstitucinę diskriminacijos sampratą ir Europos teismų praktiką šiuo klausimu. Pagal LVAT praktiką, „Esant tiesioginei diskriminacijai, skirtingas nepalankus požiūris gali būti pateisinamas tik išimtiniais, tiesiogiai teisės aktuose nurodytais ir konkrečiai apibrėžtais atvejais. Diskriminacijos fakto prezumpcija gali būti paneigiama, tik atsakovui įrodžius, kad pareiškėjas nėra panašioje situacijoje, kaip asmenys, su kuriuo jis save lygina; arba skirtingas vertinimas grindžiamas arba neproporcingai neigiamas poveikis atsiranda dėl objektyvios priežasties, nesusijusios

---

¹ Konstitucinio Teismo 1996 m. sausio 24 d. nutarimas.

² Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2006 m. gegužės 31 d., 2009 m. kovo 2 d., 2009 m. balandžio 29 d. nutarimai.

su „ginama savybe“; arba diskriminacinis elgesys apskritai yra objektyviai pateisinamas ir yra proporcingas“³.

Bendrovė pažymėjo, kad asmenys, kurie bėga nuo karo, atvyksta be pačių būtiniausių daiktų, atvykę neturi gyvenamosios vietos, turi trauminių patirčių, o asmenys, atvykę iki karo, negali grįžti į valstybę, kurios piliečiai jie yra, todėl jų padėtis negali būti lyginama su Pareiškėjos, kuri nebėga nuo karo ir gyvena valstybėje, kurios pilietė yra. Atsižvelgiant į tai, vežėjas, siekdamas padėti nuo karo bėgantiems ir / ar negalintiems grįžti į savo valstybę Ukrainos piliečiams, taikė / taiko nuolaidą.

Bendrovė viešai skelbė esamas priežastis, dėl kurių bus taikoma nuolaida asmenims, pateikusiems Ukrainos pasą ar asmens tapatybės kortelę, vaiko gimimo liudijimą: „Reaguodamos į vykstantį Rusijos karą prieš Ukrainą ir siekdamos padėti nuo karo bėgantiems žmonėms „Lietuvos geležinkelių“ (LTG) grupės įmonės pradeda teikti pagalbą. Keleivių vežimo Bendrovė nuo 2022 m. kovo 1 d. Ukrainos piliečiams pasiūlė nemokamą susisiekimą vietiniais maršrutais Lietuvoje. Nemokamu susisiekimu pasinaudoti norintiems Ukrainos piliečiams pakaks pateikti Ukrainos pasą ar asmens tapatybės kortelę, vaikams – gimimo liudijimą.“

Pareiškėjai šios priežastys buvo nurodytos 2022 m. kovo 24 d. teiktame atsakyme, tačiau klientė, teigdama, kad yra diskriminuojama dėl pilietybės, ignoruoja faktą, kad jos padėtis negali būti prilyginama padėčiai Ukrainos piliečių, kurie bėga nuo karo ir / arba negali grįžti į valstybę, kurios piliečiai yra, dėl prieš ją vykdomos karinės agresijos.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar AB „LTG Link“ užtikrino lygių galimybių įgyvendinimą: sudarant galimybę Ukrainos piliečiams įsigyti bilietą su 100 proc. nuolaida bei teikiant viešą informaciją apie šią galimybę, nepaisant, be kita ko, pilietybės, t. y., ar nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 ir 2 punktų, įpareigojančių prekių pardavėjus, gamintojus ar paslaugų teikėjus visiems

---

³ „Diskriminacijos draudimo principas ir jo taikymas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje“, Gudeliauskienė, L., publikuota „Administracinė jurisprudencija“ Nr. 29, 2015 m.; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gruodžio 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2796-492/2021.

vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, suteikiant informaciją apie prekes ir paslaugas užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas.

Taigi atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos pilietybės pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. turiniu, kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja kreipėsi su skundu, teigdama, kad, jai išreiškus norą pasinaudoti nemokamu kelionės bilietu pagal „Ukrainos akciją“ ir pateikus Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelę, Kauno geležinkelio stoties kasininkė atsisakė išduoti nemokamą kelionės bilietą. Pareiškėjos teigimu, atsisakymas suteikti jai 100 proc. nuolaidą bilietui diskriminuoja / diskriminavo ją pilietybės pagrindu, nes ši nuolaida taikoma tik Ukrainos piliečiams.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 dalį, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas visiems

vertėms sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Pilietybė Lygių galimybių įstatyme apibūdinama kaip Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių ir jų šeimos narių pilietybė. Pareiškėja yra Lietuvos Respublikos, t. y. Europos Sąjungos valstybės narės, pilietė.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymu, tiesioginė diskriminacija yra elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Tariant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais, ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis jie yra vertinami vienodai, ar jiems taikomas vienodo elgesio principas.

Nagrinėjamu atveju, vertinant skunde išdėstytas aplinkybes, kitaip tariant, nustatant, ar Pareiškėja būdama Lietuvos pilietė (ne)atsidūrė blogesnėje padėtyje nei Ukrainos piliečiai, reikėtų atlikti šių asmenų palyginimą ir nustatyti, ar jie yra tokiose pačiose arba panašiose aplinkybėse.

Nustatant diskriminacijos faktą nepalankus požiūris svarbus tais atvejais, kai tas požiūris yra nepalankus lyginant su panašioje padėtyje esančiu asmeniu. Taigi reikia „palyginimo objekto“, t. y. iš esmės panašiomis aplinkybėmis esančio asmens, o pagrindinis skirtumas tarp šių dviejų asmenų būtų „draudžiamas diskriminacijos pagrindas“⁴.

Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad tai yra formalios asmenų lygybės principas. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio turinį Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai. Visų asmenų lygybės principas reiškia ir tai, kad atitinkamos rūšies santykių subjektams – visiems vienodais požymiais pasižymintiems asmenims (jų grupėms) – turi būti taikomas tas pats įstatymas ar kitas teisės aktas –

---

⁴ Europos nediskriminavimo teisės vadovas (nuoroda: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_LT.pdf).

tas pats vienodas, visiems tos kategorijos subjektams bendras, lygus matas. Vienodai turi būti taikomos tiek materialiosios, tiek proceso teisės normos⁵.

Europos Žmogaus Teisių Teismas jurisprudencijoje ir ES teisėje taikomas diskriminacijos nustatymo kriterijus naudojamas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje. Nagrinėjant konkrečias bylas, paprastai atliekamas asmenų ar jų grupių palyginimas ir patikrinama, ar dviejų (grupių, kategorijų) asmenų traktavimas yra skirtingas ir ar faktinė bei teisinė šių asmenų padėtis neturi esminių skirtumų (t. y. gretinami labai panašiose padėtyse esantys asmenys arba jų grupės). Asmenų grupių palyginimo būtinybė LVAT praktikoje pirmiausia kildinama iš oficialios konstitucinės doktrinos nuostatos, kad konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginus su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas⁶.

Remiantis tiesioginės diskriminacijos sąvoka bei teismų praktika, pažymėtina, kad viena pagrindinė sąlyga, kuriai esant galima atlikti diskriminacijos (ne)buvimo nustatymą arba, kitaip tariant, palyginimą, – subjektų buvimas panašiose aplinkybėse.

Pagal Dabartinės lietuvių kalbos žodyną, „aplinkybė“ yra „sąlyga, veikianti ar lemianti padėtį“⁷.

Bendrovės teigimu, 100 proc. nuolaida bilietui Ukrainos piliečiams teikiama atsižvelgiant į 2022 m. vasario 24 d. pradėtą vykdyti atvirą Rusijos Federacijos karinę agresiją prieš Ukrainą ir jos žmones, į tai, kad dėl Ukrainoje vykdomos karinės agresijos daromi nusikaltimai žmoniškumui, karo nusikaltimai, vykdomas valstybinis terorizmas ir nuolat daromi tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, lėmę humanitarinę ir pabėgėlių iš Ukrainos krizę, į tai, kad Prezidentas 2022 m. vasario 24 d. dekretu Nr. 1K-872 „Dėl nepaprastosios padėties paskelbimo“ įvedė nepaprastąją padėtį visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje laikotarpiu nuo 2022 m. vasario 24 d. 13 val. iki 2022 m. kovo 10 d. 24 val. ir Seimas 2022 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. XIV-929 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastąją padėtį patvirtinimo“ šį Prezidento priimtą sprendimą patvirtino, į tai, kad Seimas 2022 m. kovo 10 d. nutarimu „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ nutarė, kad nuo

⁵ Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas.

⁶ Konstitucinio Teismo 2009 m. birželio 8 d. nutarimas, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2010 m. birželio 29 d., 2011 m. vasario 14 d. nutarimai.

⁷ Nuoroda: <https://ekalba.lt/dabartines-lietuviu-kalbos-zodynas/aplinkyb%C4%97?paieska=aplinkyb%C4%97&i=bd3e4d3f-37ca-42c9-b3cc-2225843e0985>.

2022 m. kovo 11 d. 24 val. iki 2022 m. balandžio 20 d. 24 val. visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje įvedama nepaprastoji padėtis, ir reaguodamos į Rusijos Federacijos vykdomą karinę agresiją prieš Ukrainą bei siekdamas padėti nuo karo bėgantiems Ukrainos piliečiams ir / ar negalintiems grįžti į valstybę, kurios piliečiai jie yra.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 4 str., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Pareiškėja skunde rašė, kad yra Lietuvos Respublikos pilietė ir gyvena Lietuvoje. Duomenų, kad ji nukentėjo nuo karo veiksmų Ukrainoje, buvo priversta palikti savo šalį, gyvenamąją vietą, persikelti / grįžti į Lietuvą, prašyti laikinosios apsaugos ar perkeliama asmens statuso, nepateikė.

Vertinant šias aplinkybes, akivaizdu, kad asmenys, bėgantys nuo karo veiksmų Ukrainoje ir negalintys grįžti į valstybę, kurios piliečiai yra, ir Lietuvos piliečiai gyvenantys Lietuvos Respublikoje, nėra panašiose aplinkybėse (sąlygose).

Atsižvelgiant į ES teisėje pripažįstamą diskriminacijos sąvoką, nustatant diskriminacijos faktą, svarbiausiu elementu laikomas situacijų sugretinimo klausimas. Nustačius, kad lyginamų asmenų faktinė ir teisinė padėtis neturi esminių skirtumų, galima konstatuoti, kad skirtingai vertinami asmenys yra vienodose arba labai panašiose situacijose. Pasak Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, lygaus traktavimo principas yra pažeidžiamas, kai dvi kategorijos asmenų, kurių faktinė ir teisinė padėtis neturi esminių skirtumų, yra traktuojamos skirtingai arba skirtingos situacijos yra traktuojamos taip pat⁸.

Nesant sąlygos, apibrėžiančios tiesioginės diskriminacijos sąvoką, arba, kitaip tariant, kriterijaus, apibrėžiančio aplinkybę, kuriai esant būtų galima atlikti asmenų, turinčių skirtingus jiems priskirtinus požymius, palyginimą. Šiuo atveju negalima palyginti Ukrainos piliečių, palikusių savo šalį

---

⁸ „Diskriminacijos draudimo principas ir jo taikymas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje“, Gudeliauskienė, L., publikuota „Administracinė jurisprudencija“ Nr. 29, 493 psl., nuoroda: <https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2018/01/lvat-biuletis-nr.29.pdf>.

dėl karo veiksmų, ir Lietuvos Respublikos piliečių, nebėgusių nuo karo veiksmų Ukrainoje, nes jie yra skirtingose aplinkybėse.

Remiantis tuo tas išdėstyta, skundo dalies dėl UAB „LTG Link“ teikiamos 100 proc. nuolaidos bilietui Ukrainos piliečiams tyrimą nutraukti, trūkstant objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą.

Pareiškėjos teigimu, paskelbta informacija Vilniaus geležinkelio stoties elektroniniame stende yra diskriminuojanti.

Bendrovės teigimu, naujiena dėl suteikiamų nemokamų kelionių traukiniais Ukrainos pilietybę turintiems asmenims buvo paskelbta interneto tinklalapyje: <https://ltglink.lt/svarbus-pranesimai/nemokamos-keliones-ukrainos-pilieciams>.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 8 str. 2 dalį, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas minėtais pagrindais ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šių požymių asmuo yra pranašesnis ar menkesnis už kitą.

Atsižvelgiant į tai, kad nėra galimybės atlikti asmenų, turinčių skirtingą jiems priskirtiną požymį, šiuo atveju – pilietybę, palyginimą, neįmanoma atlikti tyrimo dėl galimos diskriminacijos pilietybės pagrindu ir nustatyti, ar Bendrovės viešai paskelbta informacija dėl suteikiamų nemokamų kelionių traukiniais Ukrainos pilietybę turintiems asmenims yra diskriminuojanti.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 dalimi, Lygių galimybių kontrolierius atlieka nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbia nepriklausomas ataskaitas, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdo prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą.

Tarnyba atlikdama tyrimą dėl galimos diskriminacijos pilietybės pagrindu kreipėsi į Bendrovę su klausimais, į kuriuos Bendrovė pateikė šiuos atsakymus: „Ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti visi asmenys turintys Ukrainos pilietybę? – Taip, visi asmenys turintys Ukrainos pilietybę turi galimybę pasinaudoti nemokamomis kelionėmis vidaus

susisiekimo traukinio maršrutais Lietuvoje. Ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti asmenys, iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenę Ukrainoje, bet neturintys Ukrainos pilietybės? Jei taip, kokius dokumentus jie privalo pateikti? – Asmenys neturintys Ukrainos pilietybės negali pasinaudoti nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo traukinio maršrutais Lietuvoje. Ar nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo maršrutais Lietuvoje gali pasinaudoti Lietuvos piliečiai, iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenę Ukrainoje, nukentėję nuo karo veiksmų Ukrainoje ar įgiję perkeliama asmens statusą? Jei taip, kokius dokumentus jie privalo pateikti? – Asmenys neturintys Ukrainos pilietybės negali pasinaudoti nemokamomis kelionėmis vidaus susisiekimo traukinio maršrutais Lietuvoje.“

Remiantis Bendrovės atsakymais, pažymėtina, kad 100 proc. nuolaida bilietui gali pasinaudoti tik Ukrainos piliečiai, o Lietuvos piliečiai, iki 2022 m. vasario 24 d. gyvenę Ukrainoje, turintys leidimą laikinai ar nuolat gyventi Ukrainoje, ir taip pat kaip ir Ukrainos piliečiai bėgantys nuo karo veiksmų, negali ja pasinaudoti.

Remiantis Bendrovės argumentais: „<...> asmenys, kurie bėga nuo karo, atvyksta be pačių būtiniausių daiktų, atvykę neturi gyvenamosios vietos, turi trauminių patirčių, o asmenys, atvykę iki karo, negali grįžti į valstybę, kurios piliečiais jie yra, todėl jų padėtis negali būti sulyginama su Pareiškėjos, kuri nebėga nuo karo ir gyvena valstybėje, kurios pilietė yra. Atsižvelgiant į tai, vežėjas, siekdamas padėti nuo karo bėgantiems ir / ar negalintiems grįžti į savo valstybę Ukrainos piliečiams taikė nuolaidą“, teigtina, kad Bendrovės tikslas – padėti asmenims, bėgantiems nuo karo veiksmų Ukrainoje, turintiems trauminių patirčių ir negalintiems grįžti į savo gyvenamąją vietą. Pažymėtina, kad šiuos kriterijus atitinka ne tik Ukrainos piliečiai, bet ir Lietuvos piliečiai, kurių pastovi arba laikinoji gyvenamoji vieta iki 2022 m. vasario 24 d. buvo Ukrainoje, kuriems taikoma laikinoji apsauga. Jie taip pat buvo priversti bėgti ir taip pat kaip ir Ukrainos piliečiai dėl karo veiksmų negali grįžti į valstybę, kurioje gyveno.

Minėtų asmenų statusą, teises ir pareigas, skirtingai nei Ukrainos piliečių, reglamentuoja Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymas. Šio įstatymo tikslas – nustatyti Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų, asmenų, pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą turinčių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę (toliau – asmuo, turintis teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę), jų šeimos narių ir kitų šiame įstatyme nurodytų asmenų perkėlimo iš humanitarinės krizės ištiktos užsienio valstybės ar jos dalies į Lietuvos Respubliką nuolat

gyventi organizavimo, valstybės paramos jiems atvykti ir integruotis Lietuvos Respublikoje teikimo, perkeliamojo asmens statuso suteikimo (nesuteikimo) ir panaikinimo tvarką, taip pat perkeliamųjų asmenų teises ir pareigas Lietuvos Respublikoje ir kitus su šių asmenų perkėlimu į Lietuvos Respubliką susijusius klausimus.

Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovės tikslas – sudaryti asmenims bėgantiems nuo karo veiksmų Ukrainoje sąlygas laisvai judėti ir integruotis į visuomeninį gyvenimą, siūlytina apsvarstyti galimybę įtraukti į asmenų, galinčių pasinaudoti 100 proc. pravažiavimo nuolaida, sąrašą asmenis, kuriems suteikiama laikinoji apsauga remiantis 2022 m. kovo 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“ bei, turinčius perkeliamo asmens statusą remiantis 2022 m. balandžio 6 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 327 „Dėl asmenų perkėlimo iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką“ ir 2019 m. liepos 17 d. Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymo įgyvendinimo“ Nr. 755.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 3 punktu, 30 str. 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti skundo tyrimą trūkstant objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą.
2. Įpareigoti UAB „LTG Link“ išnagrinėti šį sprendimą ir per 30 dienų informuoti Tarnybą apie sprendimo nagrinėjimo rezultatus.
3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir UAB „LTG Link“.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė